

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และเสริมสร้างความเจริญมั่นคงของประเทศ โดยมุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคมให้เป็นบุคคลและสังคมแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ เป็นคนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม มีวิจรรณญาณที่ดี เป็นคนที่มีคุณภาพเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นคุณภาพประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ครู บุคลากรทางการศึกษาและกระบวนการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีระบบ การสรรหา การผลิตและการพัฒนาครูและบุคลากร ที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และที่สำคัญ กระบวนการบริหารจัดการจะต้องมีประสิทธิภาพด้วย ดังนั้น สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดจะต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้น การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น กลุ่มบุคคล แสดงความคิดเห็น และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2545:10)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่ กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการ การศึกษา การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จนั้น สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ควรมีรูปแบบ วิธีการทำงานที่ประสาน สอดคล้องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2546:11)) ซึ่ง พนิจดา วีระชาติ (2542:26) ได้กล่าวถึง

การจัดการของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า เป็นสถาบันที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนมาช้านาน การจัดการศึกษาของโรงเรียนจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมของตนเองอย่างมีความสุข ทำให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง และโรงเรียนยังได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนในการจัดการศึกษาเช่น ทูมทรัพย์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ดังที่ สงบ ประเสริฐพันธุ์ (2543:45) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาในอนาคตควรเป็นรูปแบบการศึกษ โดยการกระจายอำนาจการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นอย่างเบ็ดเสร็จ เพิ่มบทบาทให้ภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มีการกระจายอำนาจการศึกษาจากส่วนกลางหรือจากเขตพื้นที่การศึกษาแก่สถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ มีความอิสระทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร หลักสูตร และการบริหารทั่วไป ด้วยระบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงคือ ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน ภายใต้กรอบนโยบายแผนกระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนด ทั้งนี้ต้องมีการตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสและให้สังคมตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในสถานศึกษา และมีความเต็มใจที่จะสนับสนุนในแง่ของการเงินและการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น การบริหารสถานศึกษาจะบรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษานั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในหลายๆ ด้าน ทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาโรงเรียน และสนับสนุนงบประมาณ เนื่องจากในชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ มากมายที่จะสามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เช่น ทูมทรัพย์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี บุคลากร ทั้งนี้ การที่สถานศึกษาจะสามารถใช้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารนั้น สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมหรือดำเนินการสนองต่อความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้แบ่งศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ออกเป็น 19 กลุ่ม ซึ่งศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เป็นกลุ่มที่มี 14 มีโรงเรียนในกลุ่ม 7 โรงเรียนดังนี้ โรงเรียนบ้านละออบ โรงเรียนศิษย์เก่าพยาบาลศิริราชบ้านดง โรงเรียนบ้านห้วยห้าและสาขา โรงเรียนบ้านคูลาเปอร โรงเรียนบ้านแม่และ โรงเรียนบ้านสาม และ โรงเรียนบ้านดงใหม่ ด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ

มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยห้าและสาขา โรงเรียนบ้านคูลาเปอร โรงเรียนบ้านแม่และ โรงเรียนบ้านสาม และ โรงเรียนบ้านดงใหม่ และโรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ โรงเรียนบ้านละอูบ โรงเรียนศิษย์เก่าพยาบาลศิริราชบ้านดง

สภาพชุมชนรอบบริเวณ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ มีลักษณะเป็นหุบเขาล้อมรอบ สภาพอากาศค่อนข้างหนาวเย็นตลอดปี มีฝนตกชุกในฤดูฝนและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ประชากรของชุมชนมี 2 ชนเผ่า คือ ชนเผ่าละว้า และชนเผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งแต่ละชนเผ่ามีภาษาพูดและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง ซึ่งยังคงรักษาสืบต่อกันมาอย่างเหนียวแน่นจนถึงปัจจุบัน ด้านระดับการศึกษาของประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ มีความรู้ระดับ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือน คือ 2,000-5,000 บาท ด้านอาชีพของประชากรในชุมชน คือ ทำไร่ ทำนา ปลูกกะหล่ำปลี ตีเครื่องเงิน ทอผ้า จักสาน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีสถานีนามขี้ วัด โบสถ์ การตีเครื่องเงิน และการจักสาน ซึ่งมีภูมิปัญญาชุมชนวิทยากรท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีความชำนาญเรื่องเครื่องเงิน และการจักสาน ด้านแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่ส่งเสริมการฝึกทักษะด้านอาชีพ ได้แก่ แหล่งหัตถกรรมเครื่องเงิน แหล่งหัตถกรรมตีเหล็ก แหล่งเรียนรู้เรื่องการทอผ้า แหล่งเรียนรู้เรื่องการจักสาน แหล่งเรียนรู้เรื่องกาแฟสด แหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณีการแต่งกายในการประกอบพิธีกรรมของชุมชน ด้านการคมนาคมของหมู่บ้าน มีเส้นทางคมนาคมมางบก มีการติดต่ออยู่เพียงเส้นทางเดียว คือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1266 ต่อจากทางหลวงหมายเลข 108 ที่อำเภอแม่ลาน้อย ระยะทาง 25 กิโลเมตร ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 2 รวมระยะทางทั้งสิ้น 55 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน 160 กิโลเมตร

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบทั้งหมด เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตำบลห้วยห้อม และมีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยห้อม รับผิดชอบดูแลและพัฒนาหมู่บ้านในตำบลห้วยห้อม ดังนี้ บ้านละอูบ บ้านห้วยห้าใหม่ บ้านห้วยห้า บ้านคูลาเปอร บ้านแม่และ บ้านดง บ้านดงใหม่ บ้านตุน และบ้านสาม แต่ในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบพบว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนค่อนข้างน้อย ดังรายงานแผนปฏิบัติการประจำปี 2550 โรงเรียนบ้านละอูบ (2550:8-10) พบข้อมูลของผลการดำเนินการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2549 ที่ผ่านมา โรงเรียนได้เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านผู้เรียน โดยภาพรวมของผลการประเมินพบว่า มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ และพบปัญหาและอุปสรรคในการจัด

การศึกษา คือ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็น และทัศนคติที่แตกต่างกัน ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เป็นเหตุให้ขาดการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบส่วนใหญ่ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการร้องขอจากสถานศึกษาให้เข้ารับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่ผ่านกระบวนการคัดเลือก หรือสรรหาจากคณะบุคคลที่เป็นตัวแทนของชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543:119) ได้เสนอว่า คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นคณะบุคคลซึ่งมาจากการคัดเลือกหรือสรรหาและได้รับการแต่งตั้ง ประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547:4-5) ได้เสนอว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและบทบาทหน้าที่ ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน ที่เป็นผู้แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคน

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และต้องตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของร่วมกัน” อาศัยกระบวนการทำงานที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและความโปร่งใสในการตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามถึงแม้โรงเรียนจะได้รับความร่วมมือจากชุมชน แต่การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังไม่ครอบคลุมตามภารกิจ ทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ สุภาพ พุ่มเรียงป่า (2551) ครู คศ.1 โรงเรียนบ้านแม่และ ผู้แทนข้าราชการครูของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านแม่และ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551 ได้ข้อมูลว่า ชุมชนบ้านแม่และมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่คัดเลือกมาจากตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยการเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เช่น วันเด็กแห่งชาติ วันสำคัญทางศาสนา และช่วยเหลืองานต่างๆ ของโรงเรียน หากมีการร้องขอจากโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เข้ามาดูแล สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น การพัฒนาโรงเรียน โดยการชักชวน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเข้ามาช่วยเหลืองาน เช่น สร้างโรงอาหาร ห้องน้ำ เป็นต้น และเข้ามาเป็นวิทยากรช่วยสอน เช่น การทำไม้กวาด การทอผ้า เป็นต้น แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่รับบทบาทหน้าที่ของตนในการบริหารการศึกษา เพราะมีแนวคิดว่า ครูผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานด้านวิชาการจึงเป็นภาระหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องรับผิดชอบดูแลเอง โดยเฉพาะการวางแผน การประเมินผล ส่วนการบริหารงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่า

ควรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษา เพียงแต่รับรู้ด้านความเคลื่อนไหวของงบประมาณก็พอ ส่วนจะดำเนินการอย่างไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูที่จะตัดสินใจ ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านอื่นมีน้อยมาก อำนาจ พิทยาคารนุรัตน์ (2551) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านละอูป ให้ข้อมูลว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคลน้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวคิดว่า ภาระงานทั้ง 4 ด้านเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นเพียงผู้คอยสนับสนุน ส่งเสริมและเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนเท่านั้น และทางสถานศึกษายังไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมมากนัก

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วนยังไม่รู้บทบาทหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาที่ควรจะเป็น และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานน้อยมาก จึงทำให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการดังกล่าว ยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ และอำนาจ จึงทำให้กรรมการสถานศึกษาไม่เข้าใจบทบาทความหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งของตนและของสถานศึกษา ซึ่งกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงก่อให้เกิดสภาพปัญหาที่สำคัญคือ กรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และอำนาจของตน ขาดความมุ่งมั่น ความเชื่อมั่นและเวลาที่จรรยาบรรณร่างกายแข็งแรงใจร่วมพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคมและประเทศชาติต้องการ ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างจริงจัง

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูปเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อหาข้อมูลการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า มีทิศทางเป็นอย่างไร และมีส่วนร่วมในบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านมากน้อยเพียงใด ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างไร ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาสถานศึกษาสอดคล้องกับ

ความต้องการของชุมชน องค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 7 โรงเรียนๆ ละ 9 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 63 คน ประกอบด้วย

1. ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน 1 คน
2. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน
3. ผู้แทนข้าราชการครู 1 คน
4. ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน
5. ผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน
6. ผู้แทนพระสงฆ์หรือผู้นำศาสนา 1 คน
7. ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน และ
8. ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 7 โรงเรียน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนบ้านละออบ
2. โรงเรียนศิษย์เก่าพยาบาลศิริราชบ้านดง
3. โรงเรียนบ้านห้วยห้าและสาขา
4. โรงเรียนบ้านดูลาเปอร

5. โรงเรียนบ้านแม่และ
6. โรงเรียนบ้านสาม
7. โรงเรียนบ้านดงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในด้านบทบาทหน้าที่และภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

- 1.1 การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา
- 1.2 ให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น
- 1.4 การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ของสถานศึกษา
- 1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่าง

ทั่วถึง

1.6 ส่งเสริมการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อย โอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

1.7 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมบริหารจัดการการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา

1.8 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญา ท้องถิ่น

1.9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

1.10 ให้ความเห็นชอบในรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

1.11 แต่งตั้งที่ปรึกษา และคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบที่

เกี่ยวข้อง

1.12 ปฏิบัติงานอื่นตามที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามอบหมาย

2. ด้านภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

2.1.1 ให้ความเห็นชอบ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.2 ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดสภาพ บรรยากาศ กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.3 รับผิดชอบต่อข้อเสนอแนะในการจัดระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย

2.2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและใช้จ่ายงบประมาณ

2.2.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย

2.3.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาในการจัดทำนโยบายและแผนให้สอดคล้องกับนโยบายแผนของหน่วยเหนือและความต้องการของท้องถิ่น

2.3.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ แผนงาน โครงการให้สอดคล้องตามความต้องการของชุมชนและที่กฎหมายกำหนด

2.3.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประเมินงาน ส่งเสริม สนับสนุนการระดมทรัพยากรและการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

2.3.4 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ของสถานศึกษา

2.3.5 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะคำปรึกษา ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และท้องถิ่น

2.3.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่กฎหมายกำหนด หรือได้รับมอบหมายการให้ความเห็นชอบในรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

2.4 ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาคำนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ในความหมายขอบเขตการศึกษา ดังนี้

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ตลอดจนทรัพยากรทางการบริหารเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะต่างๆ เพื่อร่วมกันให้ความเห็นชอบข้อเสนอแนะ ส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล

บทบาทหน้าที่ หมายถึง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการกำหนดแนวทาง วางแผนและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับ การวางแผนวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน การประเมินผลงานวิชาการ

การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาการจัดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ

การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับ การวางแผนปฏิบัติการ โรงเรียน การจัดองค์การ การจัดระบบสารสนเทศ และแผนปฏิบัติการ โรงเรียน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ การประเมินผลงานการบริหารทั่วไป

การบริหารงานบุคคล หมายถึง การผลิตและการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ องค์กรบริหารงานบุคคล และค่าตอบแทน สำหรับข้าราชการครูและผู้บริหาร

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหา และได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 7 โรงเรียนดังนี้ โรงเรียนบ้านละอูบ โรงเรียนศิษย์เก่าพยาบาลศิริราชบ้านดง โรงเรียนบ้านห้วยห้าและสาขา โรงเรียนบ้านดูลาเปอร โรงเรียนบ้านแม่และ โรงเรียนบ้านสาม และโรงเรียนบ้านดงใหม่

เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 หมายถึง โรงเรียนในเขตให้บริการของเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษามแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปพิจารณาเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย ในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริม การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามแม่ฮ่องสอน เขต 2